

листопада 1999 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.mfu.gov.ua.

10. План счетов бухгалтерского учета финансово-хозяйственной деятельности организаций: утвержден приказом Минфина РФ от 31 октября 2000 г. № 94 (в редакции от 18 сентября 2006 г.). – Режим доступа: www.mvf.klerk.ru/plan/plan.htm.

11. План счетов бухгалтерского учета финансово-хозяйственной деятельности предприятий: утвержден приказом Министерства финансов Республики Молдова от 25 декабря 1997 г. № 174 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mf.gov.md>.

12. Сук Л.К. Організація бухгалтерського обліку: [підручник] / Л.К. Сук, П.Л. Сук. – К.: Каравела; Піча Ю.В., 2009. – 624 с.

13. Типовой план счетов бухгалтерского учета: Приложение к постановлению Министерства

финансов Республики Беларусь 30.05.2003 г. № 89. – Режим доступа: http://www.levonevski.net/pravo/razdelb/text_83/index.html.

14. Типовой план счетов бухгалтерского учета: утвержден приказом Министра финансов Республики Казахстан от 23 мая 2007 г. № 185 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.urist.kz/index.php?option=com_content&task=view&id=19&.

15. Ткач В.И. Международная система учета и отчетности: [монография] / В.И. Ткач, М.В. Ткач. – М.: Финансы и статистика, 1991. – 160 с.

16. IAS 7. International accounting standards 1997: deutsche Fassung / International Accounting Standards Committee. – Stuttgart: Schäfer-Poeschel, 1998. – P. 144-145.

УДК 631.16:658

Н.І. КОВАЛЬ, асистент*,
кафедра обліку та аналізу,

Вінницький національний аграрний університет

Облікове забезпечення фінансової діяльності аграрних підприємств

& Питання, які розглядаються:

- Розглянуто наукові основи формування економічної та облікової інформації про фінансову діяльність аграрних підприємств для потреб управління.
- Проведено аналіз загальних результатів фінансової діяльності аграрних підприємств.
- Досліджено нормативні положення щодо облікового забезпечення процесу фінансової діяльності та запропоновано напрямки його удосконалення.

Ключові слова: фінансова діяльність, аграрні підприємства, бухгалтерський облік фінансової діяльності, методичні рекомендації з обліку фінансових витрат.

& Вопросы, которые рассматриваются:

- Рассмотрены научные основы формирования экономической и учетной информации о финансовой деятельности аграрных предприятий для потребностей управления.
- Проведен анализ общих результатов финансовой деятельности аграрных предприятий.
- Исследованы нормативные положения учетного обеспечения процесса финансовой деятельности.

Ключевые слова: финансовая деятельность, аграрные предприятия, бухгалтерский учет финансовой деятельности, методические рекомендации по учету финансовых расходов.

& Issues that are examined:

- The scientific bases of forming of economic and accounting information about financial activity of agrarian enterprises for the needs of management are considered.
- The analysis of general results of financial activity of agrarian enterprises was made.
- Normative positions of the accounting providing of process of financial activity were examined. Ways to improve of it is proposed.

Keywords: financial activity, agrarian enterprises, accounting of financial activity, methodical recommendations of accounting of financial charges.

Постановка проблеми. Обґрунтування необхідності дослідження фінансової діяльності агроформувань лежить в площині політики

державного регулювання галузі та проблем фінансового менеджменту на підприємствах.

* Науковий керівник: к.е.н., О.Д. Радченко

Для державного управління важливо знати фактичний та потенційний стан аграрних підприємств з метою надання державної підтримки, координації відтворювальних процесів, підтримки інновацій, створення рівних умов для учасників ринку тощо.

На рівні підприємства фінансова діяльність забезпечує стійкий фінансовий стан, його систематичну й усебічну оцінку з метою ефективного використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню облікових проблем, пов'язаних з фінансовими ресурсами аграрної галузі, присвячені праці М.Я. Дем'яненка, Н.І. Дорош, В.М. Жука, Г.Г. Кірейцева, В.П. Пархоменка, Н.Л. Правдюк, О.Д. Радченко, П.Т. Саблука та інших. Разом з тим, проблеми обліку фінансової діяльності в умовах розвитку ринкової економіки, появи нових форм фінансових взаємовідносин, розширення кола фінансових інструментів вимагають вдосконалення існуючої нормативної бази та методики облікового відображення.

У нормативних актах, науковій літературі в контексті фінансово-господарської діяльності підприємств, їх фінансової звітності оперують дефініціями "інвестиційна діяльність", "операційна діяльність" та "фінансова діяльність" суб'єктів господарювання. Інвестиційна діяльність пов'язана з вкладенням залученого капіталу (майнових та інтелектуальних цінностей), у вигляді: придбання фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів; отримання відсотків, дивідендів; дезінвестицій.

Операційна діяльність пов'язана з виробництвом та реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечує основну частку його доходу, до якої належать: грошові надходження від продажу товарів, робіт, послуг; грошові виплати постачальникам за товари і послуги; грошові виплати з оплати праці; сплата податків.

Успішна інвестиційна та операційна підприємницька діяльність можливі за наявності надійного фінансового фундаменту, достатнього обсягу капіталу. Система використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей є фінансовою діяльністю, основний зміст якої полягає у фінансуванні підприємства [4, 12, 14]. Таким чином, фінансова діяльність підприємства – діяльність, яка веде до змін розміру і складу власного та позичкового капіталу, пов'язана з фінансуванням підприємства, інвестиційною діяльністю та фінансовим забезпеченням (обслуговуванням) операційної діяльності [10]. Необхідно вирішити ряд питань, які повинні сприяти активізації фінансової діяльності: збільшення обсягів залучення довгострокового капіталу; регулювання потоків інвестицій; стимулювання припливу залученого капіталу; збільшення рівня реінвестування прибутку; розширення можливостей

капіталовкладень і інвестиційних можливостей аграрних підприємств.

Облік фінансової діяльності є відносно новим об'єктом для вітчизняного обліку, тому при його організації орієнтуються, а часто й запозичують зарубіжний досвід. Це стосується як категоріального апарату, так і методики формування показників фінансової діяльності для менеджменту та фінансової й інших видів звітності. Зокрема Т.Е. Белялов вказує, що «у західних країнах накопичено значний досвід створення, розвитку, управління та обліку підприємствами. Організаційні та правові засади управління у різних країнах виявляють як схожі риси, так і помітні відмінності. Ці відмінності значною мірою пов'язані з історичним розвитком і особливостями національного менеджменту, визначаються станом розвитку виробництва та фінансових ринків окремих країн, обумовлені законодавчим регулюванням фінансової діяльності, власності та корпоративного управління. У результаті взаємодії вказаних чинників у різних країнах існують різноманітні організаційно-економічні форми й моделі управління фінансами підприємств» [1, с. 8].

Метою дослідження є систематизація методичних положень щодо облікового забезпечення процесу управління фінансовою діяльністю.

Вклад основного матеріалу. Фінансова діяльність як окремий вид діяльності набуває поширення. Аналіз інформації, що стосується фінансування та його об'єктів, є вирішальним для прийняття управлінських рішень. Аграрна галузь характеризується певними особливостями, в тому числі і в сфері фінансової діяльності. Так, стан галузі на сучасному етапі розвитку економіки характеризується наступними показниками (табл. 1).

Як бачимо, чистий дохід за аналізований період зріс на 54,6 %, а прибуток на 124,9 %. Найбільш дохідними, по зростанню рівня рентабельності, виявились виробництво картоплі, соняшнику та молока. Разом з тим, скоротились обсяги бюджетного фінансування – на 60,64 % у 2010 р. проти 2008 р. В цих умовах управління фінансовими ресурсами набуває особливої ваги, адже стабільність виробництва, яку вдалося досягти, необхідно підтримувати та розвивати. Тобто, для аграрної галузі фінансова діяльність не є типовою, не тільки не має достатнього теоретичного базису, але й нечітка у механізмі її практичної реалізації.

Сучасна фінансова наука обслуговує потреби зростання вартості підприємства та доходів його власників; генерування доданої вартості, її збереження та створення умов для використання власниками (інвесторами) підприємства. Зміст управління фінансами полягає у виробленні управлінських рішень щодо найефективнішого використання фінансового механізму для досягнення тактичних і стратегічних завдань підприємства в рамках класичного управлінського трикутника цілей: забезпечення стабільної ліквідності (платоспроможності); максимізація рентабельності (як власного так і сукупного капіталу); мінімізація ризиків. Сфери

Облік і аудит

і об'єкти фінансової діяльності, наведені на рис. 1, – грошовими потоками, потребують належної систематизації для відображення у обліковій системі.

Таблиця 1

Загальні результати діяльності аграрних підприємств¹

Показники	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2010 у % (п) до 2008
Чистий дохід (виручка) від реалізації сільськогосподарської продукції та послуг, млн. грн.	52615,8	65851,6	81165,2	154,26
Прибуток, збиток (-) від реалізації сільськогосподарської продукції та послуг, млн. грн.	6304,0	8093,0	14177,6	224,90
Рівень рентабельності виробництва %	14,0	14,0	21,5	7,5
у тому числі:				
зернових та зернобобових	16,7	8,0	14,2	-2,5
насіння соняшнику	18,6	41,2	62,8	44,2
цукрових буряків (фабричних)	7,1	36,5	16,5	9,4
Картоплі	10,5	14,3	57,5	47,0
овочів	14,3	10,9	10,3	-4,0
худоби та птиці на м'ясо				
великої рогатої худоби	-23,7	-32,4	-35,4	-11,7
свиней	0,7	12,1	-7,7	-8,4
Молока	4,2	1,5	17,8	13,6
Отримано коштів державної підтримки, млн. грн. всього	3343,8	738,5	1316,0	39,36

¹ Великі та середні сільськогосподарські підприємства, а також усі фермерські господарства, незалежно від їх розміру
Джерело: [3].

НАПРЯМИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
Пряме фінансування	Управління капіталом	Управління грошовими потоками
Формування (залучення) капіталу	Дотримання оптимальної структури активів	Фінансова стратегія
Формування оборотних коштів	Структура оборотних коштів	Прогноз
Інвестування	Зв'язок з інвесторами	Планування
Кредитування	Зв'язок з кредиторами	Бюджетування
Розподіл прибутку	Управління розподілом прибутку	Аналіз
Розрахунки	Зв'язок з дебіторами та ін.	Контроль
Соціальні фонди	Соціальна сфера	Фінансова структура капіталу
Операції з дивідендами	Управління дивідендами	Ліквідність та платоспроможність
Операції з цінними паперами	Управління цінними паперами	Управління ризиками

Джерело: [4; 12; 13; 14].

Рис. 1. Структура фінансової діяльності аграрних підприємств

Облікове визначення фінансової діяльності зводиться до того, що це діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства [10]. А загалом позиції, за якими вітчизняна наука трактує дане поняття наступні: 1) діяльність, пов'язана з фінансовим забезпеченням для отримання доходів; 2) діяльність, пов'язана із формуванням активів та фінансової структури капіталу; 3) діяльність, пов'язана з формуванням та використанням фінансових ресурсів; 4) фінансування діяльності як вузьке та заходи, пов'язані з мобілізацією капіталу (збільшенням вартості) як широке значення.

За дослідженнями Н. Налукової, «фінансова діяльність підприємства спрямована на пошук і мобілізацію резервів збільшення доходів і недопущення втрат, на залучення капіталу із

зовнішніх джерел на вигідніших умовах, ніж середньоринкові» [6]. О.Б. Дорош досліджено, що фінансова діяльність – «це система форм і методів, які використовуються для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей, практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємств, поліпшення їх результатів» [2]. А.М. Поддєрьогін зазначає, що фінансування має вирішальний вплив на процеси генерування вартості підприємства. Так, оптимізація структури капіталу (оптимізація фінансування) веде до зменшення затрат на його залучення і створює фінансову базу для операційної та інвестиційної діяльності [14]. О.О. Терещенко розрізняє фінансову діяльність у вузькому розумінні – таку, що веде до змін розміру і складу власного та позикового капіталу, пов'язана з фінансуванням підприємства; у

широкому розумінні - усі заходи, пов'язані з мобілізацією капіталу, його використанням, примноженням та поверненням. Фінансова діяльність включає весь комплекс функціональних завдань, пов'язаних з фінансуванням підприємства, інвестиційною діяльністю та фінансовим забезпеченням (обслуговуванням) операційної діяльності [12]. В.М. Опарін вважає, що фінансова діяльність відображається в грошових потоках, має бути організована трьома методами: комерційний розрахунок; неприбуткова діяльність; кошторисне фінансування [7]. Отже, на нашу думку, фінансова діяльність – це процес управління формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання з метою досягнення економічних цілей, що включає цілеспрямоване управління грошовими потоками, генерування доданої вартості, її збереження та створення умов для використання. Як вид діяльності вона призводить до змін в розмірі і складі капіталу і позикових засобів.

При дослідженні операцій за доходами і витратами фінансової діяльності, як органічних складових діяльності загалом, керуються рядом нормативних документів: П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»; П(С)БО 3 «Звіт про

фінансові результати», П(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів»; П(С)БО 15 «Дохід»; П(С)БО 16 «Витрати»; П(С)БО 31 «Фінансові витрати»; Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку фінансових витрат (затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 01.11.2010 р. № 1300) [5, 9, 10].

Доходами від фінансової діяльності є: доходи від участі в капіталі; дивіденди одержані; відсотки одержані; інші доходи від фінансових операцій. Згідно з п. 3 П(С)БО 31 фінансові витрати – це витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями, які включають в себе позики, векселі, облігації, а також інші види короткострокових і довгострокових зобов'язань, на які нараховуються відсотки [9].

Схему організації облікового забезпечення фінансової діяльності в частині доходів наведено на рис. 2, де наведено їх архітектуру за субрахунками, призначенням, первинною та зведеною документацією, бухгалтерськими проводками.

Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі»		Рахунок 73 «Інші фінансові доходи»
Субрахунки		
721 «Дохід від інвестиційної діяльності в асоційовані підприємства»		731 "Дивіденди одержані"
722 «Дохід від спільної діяльності»		732 "Відсотки одержані"
723 «Дохід від інвестицій в дочірні підприємства»		733 "Інші доходи від фінансових операцій"
Призначення		
Рахунок призначено для узагальнення інформації про доходи від інвестицій, які здійснені в асоційовані, дочірні чи спільні підприємства і облік яких ведеться за методом участі в капіталі		Рахунок призначено для обліку доходів, які виникають у ході фінансової діяльності підприємства, зокрема дивідендів, відсотків та інших доходів від фінансової діяльності, які не обліковуються на рахунку 72
Первинні і зведені документи		
Первинні документи для обліку доходів від участі в капіталі: рахунки, платіжні доручення, довідки бухгалтерії тощо. Регістром синтетичного обліку за рахунком 72 «Дохід від участі в капіталі» при журнально-ордерній формі обліку є Журнал 6. При спрощеній формі обліку в розділі III Відомості 5-М		Первинні документи для обліку інших фінансових доходів: "Прибутковий касовий ордер, виписка банку, "Товарно-транспортна накладна", " Накладна-Вимога на відпустку (внутрішнє переміщення) матеріалів", "Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, контракти й договору про передачу необоротних активів у фінансову оренду та ін. Регістром синтетичного обліку за рахунком 73 «Інші фінансові доходи» при журнально-ордерній формі обліку є Журнал 6. При спрощеній формі обліку в розділі III Відомості 5-М
Бухгалтерські проводки		
кореспондує за дебетом з кредитом рахунків: 79 "Фінансові результати"; за кредитом з дебетом рахунків: 141 «Інвестиції пов'язаним сторонам за методом участі в капіталі»		кореспондує за дебетом з кредитом рахунків: 79 "Фінансові результати"; за кредитом з дебетом рахунків: 10 "Основні засоби"; 11 "Інші необоротні матеріальні активи"; 12 "Нематеріальні активи"; 14 «Довгострокові фінансові інвестиції»; 15 "Капітальні інвестиції"; 16 "Довгострокова дебіторська заборгованість"; 20 "Виробничі запаси"; 37 "Розрахунки з різними дебіторами"; 22 "Малоцінні та швидкозношувані предмети"; 28 "Товари"; 30 "Каса"

Рис. 2. Архітектура рахунків доходів фінансової діяльності

Облік і аудит

Згідно з вимогами П(С)БО, які містять норми щодо обліку фінансових витрат, регулювання бухгалтерського обліку фінансових витрат здійснюється на основі базового (основного) методу та альтернативного методів, запозичених з методології обліку таких витрат із МСБО 23 «Витрати на позики». Альтернативний метод передбачає, що фінансові витрати можуть капіталізуватися, тобто включатися до собівартості кваліфікаційного активу. Кваліфікаційний актив потребує суттєвого періоду часу для підготовки його до використання за призначенням чи реалізації. Проте у витрати на створення кваліфікаційного активу для цілей капіталізації включають лише ті, для здійснення яких сплачуються грошові кошти, передаються інші активи або приймаються зобов'язання.

Як зазначає В. Пархоменко [8], до реформування бухгалтерського обліку в Україні фінансові витрати обліковували як відсотки за користування

кредитами банків у складі капітальних вкладень (відсотки за кредит на будівництво і придбання основних засобів) і у складі загальногосподарських витрат (відсотки за кредит на інші цілі). У першому випадку відсотки включалися до первісної вартості об'єктів; у другому – після розподілу загальногосподарських (загальнозаводських) відносились на витрати виробництва.

Після набрання чинності з 01.04.2011 р. норм Податкового кодексу України в частині податку на прибуток відповідно до пп.138.10.5 та п.141.1 платник податку має право відображати у складі інших витрат фінансові витрати, крім тих, які включені до собівартості кваліфікаційних активів згідно з вимогами П(С)БО 31 «Фінансові витрати».

Організаційна схема аналітичного обліку фінансової діяльності аграрних підприємств наведена на рис. 3.

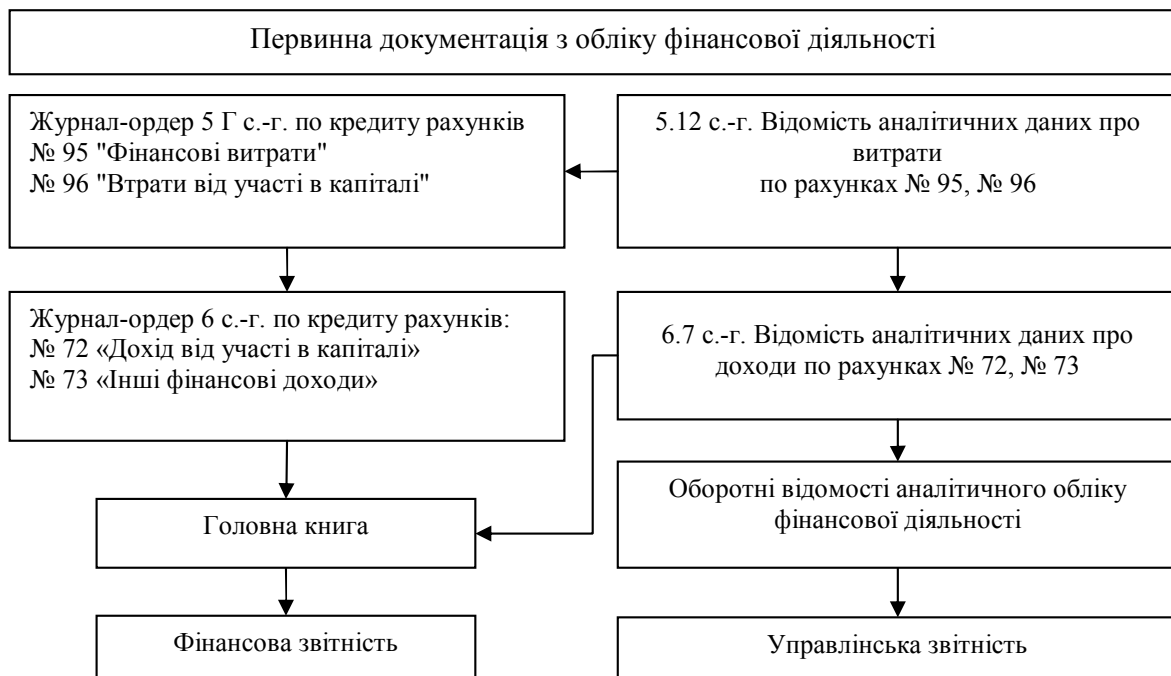

Рис.3. Організація обліку фінансової діяльності аграрних підприємств

Таким чином, попри те, що фінансова діяльність не типова для аграрних підприємств, методика її обліку має формуватися, як на вимоги законодавства так і на управління фінансовими ресурсами. Стан обліку та методика формування доходів і витрат фінансової діяльності свідчать про відсутність чіткості у розмежуванні операцій інвестування, фінансових інвестицій, доходів від участі в капіталі, фінансових операцій тих, що безпосередньо відносяться до фінансової діяльності.

Оскільки економічне та облікове визначення фінансової діяльності не співпадають, то у Плані рахунків витрати на відсотки, пені, штрафи, що з економічної точки зору є фінансовими витратами, обліковують на субрахунку 948 «Визнані штрафи,

пені, неустойки», 971 «Собівартість реалізованих фінансових інвестицій», відповідно і доходи за цими ж джерелами - на субрахунку 715 «Одержані пені, штрафи, неустойки», 741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій», тобто не відносять до фінансової діяльності. На думку Г.А. Ямборко [15], простежується невідповідність між фінансовою та інвестиційною діяльністю й отриманими від неї доходами. Цим автором запропоновано внести деякі зміни до Плану рахунків. Так, рахунок 73 «Інші фінансові доходи» перейменувати у «Доходи від фінансової діяльності» з відповідними субрахунками. За дослідженням О.М. Райковської [11], рахунок 74 потрібно назвати «Інші інвестиційні доходи» для структуризації рахунків фінансових

доходів та витрат. Оскільки за загальною класифікацією видів діяльності інша звичайна діяльність поділяється на фінансову та інвестиційну, неправомірно виділяти в обліку окремо результат від фінансових операцій і результат від іншої звичайної діяльності, не згадуючи інвестиційної діяльності.

Висновки. Облікове забезпечення фінансової діяльності аграрних підприємств лежить в площині структуризації фінансових доходів і витрат, гармонізації їх складу з міжнародними стандартами, а також урахування специфіки діяльності. Це можливо завдяки побудові облікової системи з удосконаленням складових економічних елементів організації бухгалтерського обліку. Облікова реалізація стратегії фінансової діяльності має бути спрямована від вищого керівництва до низових ланок управління, а далі поширюватись на основні фінансові орієнтири аграрного підприємства.

На багатьох аграрних підприємствах не приділяється належна увага формуванню фінансових витрат, їх не позиціонують в Наказі про облікову політику. Тобто, у системі обліку не завжди відображена інформація, необхідна для фінансового менеджменту, а саме така інформація сприяє активізації фінансової діяльності: збільшенню обсягів залучення довгострокового капіталу; регулюванню потоків інвестицій; стимулюванню припливу залученого капіталу; збільшенню рівня реінвестування прибутку; розширенню можливостей капіталовкладень і інвестиційних можливостей аграрних підприємств.

Пріоритетним для управління фінансовою діяльністю є завдання, пов'язані з фінансуванням підприємства, оскільки за відсутності фінансових ресурсів неможливим є виконання інших завдань, зокрема здійснення операційної та інвестиційної діяльності. Таким чином, необхідне детальне вивчення економічної сутності фінансової діяльності, її структури та складових. Теоретично ця проблема лежить в сфері визначення дефініцій фінансової діяльності, її економічної та облікової суті. Від системи управління фінансовими ресурсами залежить ефективність діяльності, а тому вона має супроводжуватись належним інформаційно-аналітичним забезпеченням.

4 Список використаних джерел

1. Белялов Т.Е. Механізм управління фінансовою діяльністю підприємств корпоративного типу: Дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємством» / Т.Е. Белялов. – К., 2006. – 215 с.
2. Дорош О.Б. Основні завдання та напрями аудиту фінансової діяльності підприємства

[Електронний ресурс] / О.Б. Дорош. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2009_12/Doroch.htm.

3. Інформація Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / Г.Г. Кірейцев. – [2-ге вид., перероб. та доп.]. - К.: ЦУЛ, 2002. – 496 с.

5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку фінансових витрат, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 01.11.2010 р. № 1300 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/1116/37/>.

6. Налукова Н. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: сутнісно-аналітичний аспект / Н. Налукова // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 1(30). – С.166–174.

7. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посібник / В.М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.

8. Пархоменко В.П. Бухгалтерський облік фінансових витрат / В.П. Пархоменко // Бухгалтерський облік та аудит. – 2006. – № 10. – С.3–6.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2006 р. № 415 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06>.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99>.

11. Райковська О.М. Відображення результату від інвестиційної діяльності на рахунках та в фінансовій звітності сільськогосподарських підприємств / О.М. Райковська // Облік і фінанси АПК. - 2009. - № 1. – С.84-88.

12. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навчальний посібник / О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

13. Управление финансовой деятельностью предприятий (организаций): учебное пособие / [В.И. Бережной, Е.В. Бережная, О.Б. Бигдай и др.]. - М.: Финансы и статистика, 2008. – 334 с.

14. Фінанси підприємств: підручник / [А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін.]; Кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – 7-е вид. – К.: КНЕУ, 2008. – 546 с.

15. Ямборко Г.А. Організація і методика обліку фінансових результатів підприємницької діяльності: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Г.А. Ямборко; Київ. нац. екон. ун-т. - К., 2005. - 21 с.